

RUTH THOMSEN ER BLIND:

–EG VIL IKKI VERA BEISK

Tað er ikki hugaligt at vera saman við einum, sum er beisk og negativ. Eg valdi, at eg vil liva lívið við øllum, sum lívið hevur við sær, hóast eg ikki havi sjónina. Eg veit, at eg fái ikki sjónina aftur - líkamikið hvussu beisk eg eri, sigur 53 ára gamla Ruth Thomsen, sum hevur livað uttan sjónina síðani hon var síðst í tjúguárunum

ANNIKA KUNOY IM

– Eg minnst væl dagin, eg sum 11 ára gomul fekk boðini um, at sannlíkt var, at eg fór at missa sjónina. Tað var í mai mánaði, veðrið var so fantastiska gott. Alt var grønt og fuglarnir sungu. Eg minnst tað, sum ein ordiliga, ordiliga penan og ljósan dag, sigur 53 ára gamla Ruth Thomsen, sum er blind.

– Eg minnst ikki, at tað var so øgiligt tann dagin, men fyri foreldrini hjá mær var tað forferdilig. Tey hava, alt tað eg kann minnst, sagt, at eitt tað svartasta skýggið, sum er komið á teirra livshimmel var tann dagin, tey fingi boðini um, at eg fór at gerast blind. Tað var forferdilig hjá teimum at hoyra, men eg upplivdi tað ikki soleiðis sjálf, sigur Ruth Thomsen frá.

Hon er fødd við arvaligu sjúkuni retinitis pigmentos, vanligu nevnd RP. Ein sjúka, sum ger, at sjónin spakuliga versnar, inntil hon hjá teimum flestu eisini hvørvur. Ruth Thomsen fekk boðini um, at hon hevði RP, tá hon sum 11 ára gomul var send til Danmarkar til eygnalækna saman við foreldrum sínum. Og tá hon var síðst í tjúguárunum, gjørdist hon heilt blind.

– Tað hevur ikki fylgt mær gjøgnum barna- og ungdóms-árin, at eg fór at gerast blind.

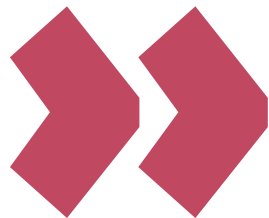
Als ikki, sigur Ruth Thomsen við eyðkenda positiva tónalagi sínum.

Ein positivitetur, sum ein hevur hug at undrast á, tí tørført er at hugsa sær eitt lív uttan sjónina – sansurin, sum kanningar siga, stendur fyri 80 prosent av inntrykkunum, sum vit menniskju fáa gjøgnum dagin. Hon sigur tó, at eyðkendi positiviteturin - sum eisini var við til at veita henni heiðurin, tá hon í síðstu viku fekk handað fyrstu kærleikskúluna, sum Dugni lat úr hondum - er eitt tilvitað val. Hon hevur sjálf valt hann. Tí, sigur hon, tað er lætt at gerast beisk og negativ.

Virkin í samfelagnum

Ruth Thomsen er fødd og uppvaksin í Havn. Sjálf sigur hon seg vera havnarkona við stóra h. Hon er gift við Sólbjørn, og saman eiga tey børnini Ingibjörg, sum er 30 ár, Tummas Juul, sum er 29 ár og Petur, sum er 23 ár. Eisini er Ruth ommi at einum dreingi, sum er seks ár. Hon er forkvinna í Blindafelagnum og ráðgevi í Sjóndepilinum.

Til dagligt arbeiðir hon sum ráðgevi í Sjóndepilinum, har hon kemur í samband við fólk, sum kontakta Sjóndepilin. Tað er bæði fólk, sum hava fingið sjóntrupulleikar og avvarandi, sum venda sær til Sjóndepilin vegna tey, ið hava trupulleikar.

Vil eg vera tann konan, sum steingir seg inni og er negativ og beisk inn á lagnuna, ella vil eg vera ein, sum hevur mót upp á lívið og sum familjan hevur hug at vera saman við

– Tá tey ringja inn, havi eg ofta fyrstu samrøðuna og leggi oyra til, sigur Ruth Thomsen.

Tá hon verður spurd, hvussu hon, hóast mista sjón, megna at taka so virkan lut í samfelagnum, greiðir hon frá, at tað eisini var eitt tilvitað val, sum ikki kom natúrliga.

– Tíverri sær man ofta, at tá sjónin hjá fólk fer, verður tað ótrúliga avbjóðandi sosialt. Tí velja sjónveik menniskju ofta la løttu loysnina, sum ikki altíð

er tann rætta loysnin fyri eitt menniskja, og tað inkluderar meg sjálva eisini, sigur Ruth Thomsen frá.

– Í tí tíðarskeiðinum, tá sjónin av álvara versnaði síðst í tjúguárunum, valdi eg faktiskt alt tað sosiala frá. Mær dámdi best at vera heima, og eg fór ikki í føðingardagar, til familjutiltøk, ella veitslur. Dempað ljós og hugna valdi eg frá, tí tað at vera blindur ella sjónveikur er eitt goymt brek, og fólk siggja ikki, at tú berur brekið. Ofta svarar man ikki, tá tosað verður við ein, ella so svarar man, tá man ikki skal svara. Man kennir ikki fólk aftur, og man fólir, at man etur ikki pent, tí man hevur ikki stýr á tallerkinum, tí man sær hann ikki. Tað er mannminkandi – og tað er tað serliga í tí tíðarskeiðinum, tá man enn ikki hevur góðtikið støðuna. Man hevur ikki góttikið, at soleiðis verður støðan restina av lívinum, leggur hon síðani álvarsliga aftrat.

– Eg var sjálf í hasi støðuni, og fyri mitt viðkomandi mátti eg ótilvitað taka eitt val og spyrja meg sjálva, hvat eg vil við mínum lívi. Vil eg vera tann konan, sum steingir seg inni og er negativ og beisk inn á lagnuna, ella vil eg vera ein, sum hevur mót upp á lívið og sum familjan hevur hug at vera saman við, spyr hon.

– Tað er ikki hugaligt at vera saman við einum, sum er beisk og negativ. Eg valdi, at eg vil liva lívið við øllum, sum lívið hevur við sær, hóast eg ikki havi sjónina. Eg veit, at eg fái ikki sjónina aftur - líkamikið hvussu beisk eg eri. Eg tók eina avgerð um, at eg vil fáa tað besta burtúrur kortini, og eg havi fingið eitt gott lív, hóast eg onga sjón havi í dag, leggur hon síðani álvarsliga aftrat.

Ongantið sæð yngsta barnið

Ruth Thomsen var sjónveik í nógv ár, áðrenn hon ordiliga

misti sjónina. Hon greiðir frá, at hóast hon sum barn sá illa, kláraði hon seg væl, gekk í skúla og fekk útbúgving. Tá sjónin ordiliga hvarv, var Ruth smábarnamma, hevði børnini heima og megnaði ikki at vera á arbeiðsmarknaðinum longur.

– Tað er øðrvísi at taka sær av einum barni, tá tú onga sjón hevur. Tað var so krevjandi, tí eg einki sá, og tá tey vóru litil, snúði lívið seg ikki um nakað annað. Eg hevði ikki orku til nógv annað enn bara at vera mamma, sigur hon.

Tá hon verður spurd, hvør var tann seinasti persónurin, sum hon sá, steðgar hon á eina løtu og røddin gerst álvarsom og kensluborin

– Eg kom at kenna mannin, tá eg var blaðung, so eg havi sæð hann tá. Og tá eg átti tey bæði eldru börni, hevði eg nakað av sjónsrest eftir, sigur hon frá.

– Men eg havi ikki sæð tey við mínum egnu eygum, síðani tey vóru um fimm-seks ára gomul. Yngsta sonin havi eg ongantið sæð. Men eg eri rættliga vís í, at eg veit, hvussu tey siggja út, tí tey eru ómetaliga gávumild við klemmum og spyrja meg javnan, um eg vil hava klemm. Tá eg sleppi at taka um tey, føli eg, hvussu tey siggja út. Tey hava einki ímóti, at eg nerti við andlitið á teimum. Tað geri eg bara hjá børnunum og manninum. So sleppi eg at føla skapið á andlitinum, sigur hon umhugsin.

– Upp á onkran máta haldi eg meg víta, hvussu tey siggja út. Fleiri siga mær, hvørjum tey líkjast. Og eg veit jú, hvussu famljurnar í báðar ættir sóu út fyri nógvum árum síðani. So veit eg, hvussu tey siggja út, hóast eg ikki havi sæð tey í 25 ár, sigur hon frá.

Ruth minnst ikki, hvør var tann seinasti persónurin, hon sá við sínum egnu eygum, tí sjónin fór so líðandi. Men tað pínir at tosa um andlitini, sum